

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.6 การรวบรวมข้อมูล	4
1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
2.1.1 การดูแลสุขภาพตนเอง	5
2.1.2 กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม的自我ดูแลตนเอง	6
2.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม的自我ดูแลตนเอง	8
2.1.4 สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	8
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 ผลการศึกษา	19
3.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการศึกษา	19
3.1.1 บ้านลาดนาเพียง ตำบลสาวะถี	19
3.1.2 บ้านวังค้อ ตำบลบ้านค้อ	21

	หน้า
3.2 ผลการศึกษา	23
3.2.1 ข้อมูลทั่วไป	23
3.2.2 ภาวะสุขภาพของเกษตรกรและการป้องกันรักษาโรค	32
3.2.3 รายได้จากเมล็ดพันธุ์พืช	35
3.2.4 ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกร	37
3.2.5 การมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของเกษตรกร	39
3.2.6 เกษตรกรที่มีกิจกรรมพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	41
การปฏิบัติตนของเกษตรกรก่อนเริ่มกิจกรรมพ่นสารเคมี	41
อุปกรณ์พ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	42
การผสมสารเคมี	43
การพ่นสารเคมี	47
การป้องกันตนเองขณะผสมสารเคมี	47
การป้องกันตนเองขณะพ่นสารเคมี	49
การเปื้อนสารเคมี	55
อาการผิดปกติภายหลังการพ่นสารเคมี	55
การปฏิบัติตนภายหลังการพ่นสารเคมี	62
ความรู้	63
แหล่งความรู้	65
3.2.7 การปฏิบัติตนเองของเกษตรกรที่มีกิจกรรมทั้งการพ่นสารเคมีและผสม/ ตอนเกษตรพืชในช่วงผสม/ตอนเกษตรพืช	68
3.2.8 เกษตรกรที่มีกิจกรรมตอน/ผสมเกษตรพืช	73
การปฏิบัติตนของเกษตรกรก่อนเริ่มเข้าปฏิบัติงานในแปลงพืช	73
การป้องกันตนเอง	73
อาการผิดปกติ	79
การปฏิบัติตนภายหลังเสร็จกิจกรรมการตอน/ผสมเกษตรพืช	80
ความรู้	83
แหล่งความรู้	85
3.2.9 ความสัมพันธ์ของระดับ Serum Choline Esterase ต่อสุขภาพอนามัยของ เกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศ	90

	หน้า
3.2.10 สภาวะโลหิตจางของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศ	98
บทที่ 4 สรุปผลและวิจารณ์	104
4.1 ภาวะสุขภาพของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศ	104
4.2 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศในฤดูแล้ง	106
4.3 แบบแผนการดูแลสุขภาพของเกษตรกรให้ปลอดภัยจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	111
เอกสารอ้างอิง	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้าที่
1 แสดงข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการศึกษา	23
2 แสดงกิจกรรมของเกษตรกรบ้านลาดนาเพียงและวังตอที่สมัครเข้ารับการตรวจโลหิต	24
3 แสดงระดับการศึกษาของเกษตรกรที่สมัครเข้ารับการตรวจโลหิต	25
4 แสดงขั้นตอนและช่วงเวลาในการผลิตเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศและสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง	26
5 แสดงระยะเวลาของการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผักของเกษตรกร	27
6 แสดงการกระจายตัวของเกษตรกรกับบริษัทที่ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	27
7 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	29
8 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	29
9 แสดงจำนวนครอบครัวที่ต้องจ้างแรงงานมาช่วยในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	30
10 แสดงจำนวนแรงงานที่ต้องจ้างเพิ่มนอกเหนือแรงงานในครอบครัว	30
11 แสดงกิจกรรมของแรงงานที่จ้างมาช่วยในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	31
12 แสดงชนิดพืชที่ปลูกเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	31
13 แสดงแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	32
14 การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำร่วมกับกิจกรรมอื่น	32
15 แสดงการใช้ประโยชน์จากผลพลอยในการผลิตเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศ	33
16 แสดงวัตถุประสงค์ในการใช้ผลพลอยได้จากการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	33
17 แสดงความเจ็บป่วย/โรคที่เกษตรกรเป็นอยู่ประจำ	34
18 แสดงการป้องกัน/รักษาโรคที่เกษตรกรเป็นอยู่ประจำ	34
19 จำนวนเกษตรกรที่เคยได้รับสารพิษหรือเกิดพิษจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนฤดูกาลผลิตนี้	35
20 การดูแลสุขภาพตนเองภายหลังได้รับสารพิษหรือเกิดพิษจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	36
21 แสดงลักษณะอาการเกิดพิษจากสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช	37
22 แสดงรายได้จากเมล็ดพันธุ์พืชต่อครอบครัวของเกษตรกรที่อาสาเข้ารับการตรวจโลหิต	38
23 แสดงสัดส่วนรายได้ของเมล็ดพันธุ์พืชกับรายได้รวมในรอบปี พ.ศ.2534	39
24 แสดงค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพตนเองตลอดฤดูกาลผลิตเมล็ดพันธุ์	39
25 แสดงสถานที่หรือแหล่งยาที่ใช้ในการรักษาพยาบาล	40

	หน้า
26 แสดงการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดูแลสุขภาพของเกษตรกร	40
27 แสดงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลสุขภาพของเกษตรกร	41
28 แสดงการปฏิบัติตนของเกษตรกรก่อนเริ่มกิจกรรมการพนสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	42
29 แสดงชนิดอุปกรณ์ที่ใช้พนสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	45
30 แสดงวิธีการเตรียมสารเคมี	45
31 แสดงวิธีการผสมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชกับน้ำให้เข้ากัน	45
32 แสดงอัตราส่วนการผสมสารเคมี	46
33 แสดงแหล่งน้ำที่ใช้ในการผสมสารเคมี	46
34 แสดงจำนวนครั้งการพนสารเคมีตลอดฤดูกาลเพาะปลูก	47
35 พฤติกรรมการสวมถุงมือขณะผสมสารเคมี	48
36 แสดงอุปกรณ์ที่ใช้ปิดส่วนปาก จมูก ในขณะที่ผสมสารเคมี	52
37 แสดงอุปกรณ์ที่ใช้คลุมใบหน้าและศีรษะขณะพนสารเคมี	53
38 แสดงการสวมแว่นตาขณะพนสารเคมี	53
39 แสดงการใช้อุปกรณ์ปิดส่วนปาก จมูก ขณะพนสารเคมี	54
40 แสดงลักษณะเสื้อที่สวมใส่ขณะฉีดพนสารเคมี	56
41 ลักษณะกางเกงที่สวมขณะพนสารเคมี	57
42 แสดงการใช้ผ้าพลาสติกกันหลังขณะพนสารเคมี	57
43 แสดงการสวมถุงมือขณะพนสารเคมี	57
44 แสดงประเภทของรองเท้าที่สวมขณะพนสารเคมี	58
45 แสดงลักษณะการเดินขณะฉีดพนสารเคมี	58
46 การสูบบุหรี่ระหว่างหรือภายหลังการพนสารเคมี	58
47 แสดงอวัยวะส่วนที่เปื้อนสารเคมีขณะผสมสารเคมี	59
48 แสดงพฤติกรรมการทำความสะอาดร่างกายส่วนที่เปื้อนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ก่อนการพนสารเคมี	60
49 แสดงส่วนของร่างกายที่เปื้อน(เปื้อน)สารเคมีขณะพนสารเคมี	60
50 แสดงอาการผิดปกติของเกษตรกรภายหลังการพนสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	61
51 แสดงอาการผิดปกติที่พบในเกษตรกรที่มีกิจกรรมพนสารเคมี	61
52 แสดงระยะเวลาที่มีอาการผิดปกติภายหลังการพนสารเคมี	61
53 แสดงแหล่งน้ำและสถานที่ทำความสะอาดอุปกรณ์พนสารเคมี	64

	หน้า
54 แสดงการทำความสะอาดชุดที่สวมพันสารเคมี	64
55 แสดงการปฏิบัติตนภายหลังการพันสารเคมี	65
56 แสดงสถานที่เก็บรักษาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	65
57 แสดงวิธีการกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมี	66
58 แสดงพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกรภายหลังการพันสารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืช	66
59 แสดงความถี่ของพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองภายหลังพันสารเคมี	66
60 แสดงวัตถุประสงค์ของพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองภายหลังพันสารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืช	67
61 แสดงความรู้เกี่ยวกับความเป็นอันตราย วิธีการใช้ และการป้องกันตนเองให้ปลอดภัย จากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรที่มีกิจกรรมการพันสารเคมีป้องกัน กำจัดศัตรูพืช	69
62 แสดงจำนวนเกษตรกรที่ฝึกอบรมจากบริษัทและความรู้ที่ได้รับ	70
63 แหล่งความรู้เกี่ยวกับอันตราย/โทษจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	70
64 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	71
65 แสดงแหล่งความรู้เรื่องการผสมสารเคมีกำจัดแมลง	71
66 แสดงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	72
67 แสดงพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองของเกษตรกรที่มีกิจกรรมพันสารเคมี และผสมเกสรพืช ในช่วงก่อนเข้าตอน/ผสมเกสรพืช	72
68 แสดงความเหมือนของการแต่งกายในช่วงผสมเกสรพืชและพันสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	73
69 แสดงพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองก่อนเข้าปฏิบัติงานในแปลงพืชของเกษตรกร ที่มีกิจกรรมตอน/ผสมเกสรพืช	74
70 แสดงวัสดุคลุมใบหน้าและศีรษะ	76
71 แสดงการใช้อุปกรณ์ปิดส่วนปากจมูก	76
72 แสดงลักษณะเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะผสมเกสรพืช	77
73 แสดงลักษณะกางเกงที่สวมใส่ขณะผสมเกสรพืช	77
74 แสดงการสวมถุงมือขณะผสมเกสรพืช	78
75 แสดงลักษณะรองเท้าที่สวมใส่ขณะผสมเกสรพืช	78
76 แสดงพฤติกรรม การสูบบุหรี่ขณะตอน/ผสมเกสรพืช	80

	หน้า
77 แสดงพฤติกรรมขณะหยุดพักรับประทานอาหารระหว่างการตอนและผสมเกสรพืช	80
78 แสดงพฤติกรรมการดูแลตนเองก่อนรับประทานอาหาร	81
79 แสดงพฤติกรรมการเปลี่ยนเสื้อผ้าขณะหยุดพักรับประทานอาหาร	81
80 แสดงอาการผิดปกติของเกษตรกรที่เกิดขึ้นระหว่างหรือภายหลังการผสม/ตอนเกสรพืช	81
81 แสดงอาการผิดปกติที่พบในเกษตรกรที่มีกิจกรรมผสม/ตอนเกสรพืช	82
82 แสดงระยะเวลาของการเกิดอาการผิดปกติของเกษตรกรภายหลังเข้าปฏิบัติงาน	83
83 ความถี่ของอาการผิดปกติของเกษตรกรภายหลังเข้าปฏิบัติงาน	83
84 แสดงพฤติกรรมดูแลตนเองภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมแต่ละวัน	84
85 แสดงการกระทำต่อเสื้อผ้าที่สวมใส่ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมแต่ละวัน	84
86 พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการตอน/ผสมเกสรพืชแต่ละวัน	85
87 แสดงความรู้เกี่ยวกับความเป็นอันตราย วิธีการใช้และการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรที่มีกิจกรรมผสมเกสรพืช	87
88 แสดงจำนวนเกษตรกรที่ฝึกอบรมจากบริษัทและความรู้ที่ได้รับ	88
89 แหล่งความรู้เกี่ยวกับอันตราย/โทษจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	88
90 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	89
91 แสดงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการแก้พิษจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	89
92 แสดงข้อมูลดิบของเกษตรกรที่เข้าร่วมการตรวจโลหิต	91
93 แสดงจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ระดับเอ็นไซม์โคลินเอสเตอเรส(ChE)ถูกยับยั้ง	90
94 แสดงจำนวนเกษตรกรที่ระดับเอ็นไซม์โคลินเอสเตอเรส(ChE)ถูกยับยั้งและไม่ถูกยับยั้งเมื่อแบ่งตามเพศ	96
95 แสดงจำนวนเกษตรกรที่ระดับเอ็นไซม์โคลินเอสเตอเรส(ChE)ถูกยับยั้งและไม่ถูกยับยั้งเมื่อแบ่งตามกิจกรรมและเพศ	100
96 สถานะการเป็นโรคโลหิตจาง(Anemia)ของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	101
97 สถานะการเป็นโรคโลหิตจาง(Anemia)ของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชจำแนกตามกิจกรรม	102
98 แสดงสถานะโลหิตจางในเพศชาย 4 ราย โดยพิจารณาจากระดับของเอ็นไซม์ที่ถูกยับยั้งโดยแยกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน	102
99 แสดงสถานะโลหิตจางในเพศหญิง 34 ราย โดยพิจารณาจากระดับของเอ็นไซม์ที่ถูกยับยั้งโดยแยกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน	103

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่แสดงที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศของหมู่บ้านลาดนาเพียงและวังค้อ	20
2 อุปกรณ์พนสารเคมีที่เกษตรกรนิยมใช้(ชนิดกระบอกสูบมือ)	44
3 การผสมสารเคมีและสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง	44
4 เปรียบเทียบชุดแต่งกายที่ปลอดภัยกับชุดแต่งกายของเกษตรกรขณะพนสารเคมี	50
5 หน้ากากฟองน้ำที่เกษตรกรบางส่วนใช้ปิดปากและจมูกขณะพนสารเคมี	51
6 ถุงมือผ้าที่เกษตรกรสวมใส่ในขณะที่ปฏิบัติงานในแปลงมะเขือเทศ	51
7 การแต่งกายของเกษตรกรขณะตอนและผสมพันธุ์มะเขือเทศ	75